

Primer va fingirli amor
 lo dentista don Canut,
 luego un jove geperut...
 lo tenir massa bon cor,
 sempre, sempre l' ha perdut.

Còpia fot. de A. Esplugas.

DE DIJOURS A DIJOURS

La inauguració del "Grecco,"

Desde dilluns passat, á las sis en punt de la tarde, la blanca *Subur*, la hermosa vila de Sitges que guarda en son si la *Kaaba* del modernisme, lo may prou enaltit *Cau Ferrat*, pot enorgullirse de comptar també ab la estàtua del *Grecco*, simbol del modernisme, per decret del poderós Russinyol... y patró dels fideus del motllo nou, per sufragi universal de tots 'ls iniciats.

Desde dilluns, 'ls honrats pescadors que constitueixen la majoria dels habitants de la *Meca* modernista, tindran un *trasto* monumental en mitj de la platja; podran encantar lo peix y podran recusir las xarxas baix la alta inspecció d' un *guillat* de tamanyo natural.

He dit *guillat* al *Grecco* y, mos estimats amichs 'ls modernistas 'm perdonin la blasfemia. Pero 'l cas es que jo, ignorant, com molts de la confraria, de la vida y miracles del orácul del modernisme, tinguí la curiositat ¡malehida curiositat! de volguer sapiguer si aixó de 'n *Domenico Theotocopuli* 's menjava ab cullera ó ab forquilla. Y ¡valgam lo llibre de *les set sebetes!* pugui convéncem de que 'l símbol del art nou, sols podia agafarse... ¡ab pinsas?... No; no tindrian prou *resistencia*. *El Grecco*, sols podia *agafarse* ab una camisa de forsa... ¡Ni mes ni menos qu' en Pérez Jorba quan discuteix!

O sinó llegeixin; (1)

*
**

«*Domenico Theotocopuli*, al qui 'ls espanyols, no coneixen per altre nom que per *El Grecco*, nasqué á mitjans del XVI sigle; no s' ha pogut trobar cap document respecte al lloch de sa naturalesa ni referent á sa familia. Lo únich que se sab, es que provenia de Grecia; la forma de son nóm y la costum que tenia de firmar sos quadros ab caràcters grechs, no deixan lloch á dubtes sobre 'l particular. Passá á Italia molt jove; visqué algún temps á Venecia y allí 's diu que visitá molt lo taller del célebre *Tiziano*. En l' any 1577, no se sab per quinas coincidencias aparequé á Toledo. Lo cabildo de aquella catedral, li encarregá un quadro sobre la *Partició de la túnica de Jesucrist*, en qual obra la preocupació d' imitar lo colorit del *Tiziano*, hi es evidentíssima, com igualment en sas obras *La Santa Familia* y l' *Hostatje del Cardenal*.

En aquestas primeras composicions, fou una verdadera *guilladura* son temor de passar per un imitador del gran *Tiziano*. Pero, hi ha que convenir en que després, sa única obsessió fou fugir de las tradicions de la escola veneciana, com se veu en los quadros de sa segona manera, á la qual passá bruscament y sense transicions. *Aquestas telas estranyas ahont los tons mes violents y las oposicions mes estremadas, 's barrejan d' una manera extravagant, son de segur concebudas fora dels dominis de la realitat y acusan una imaginació malaltissa, al mateix temps que la ma d' un artista que no estava en son cabal senderi.*

Tal volta aixó, no fou mes que per sustreures als cá-

rrechs que se li feyan de imitar al *Tiziano* y per demostrar que tenia estil propi. Pero lo cert es, que 'l *Grecco* abusá de tal manera del blanc y del negre; va adoptar uns tons tan grisos (*ya pareció aquello*) y veridosos, que molts de sos personajes ab las caras esgroguehidas, enquadradas dins d' inmensas *golillas*, semblan, mes qu' altra cosa, cadavres escapats del cementiri.

Tan extravagant *El Grecco* en sa vida privada, com en l' art que professava, no podia soportar cap discussió sobre interessos. Com son orgull (diu M. P. Lefort en un excelent treball sobre *El Grecco*,) no li permetia discutir 'l preu de sos quadros, preferia no vendre'ls y al efecte, se'ls empenyava, reservantse lo dret de reclamarlos quan tingués diners.»

A propósit de la irritació que li causavan las discussions sobre diners, Palomino y Joan Bermudez, han relatat una xistosa anécdota:

Los frares gerónims d' un convent dels aforas de Toledo, van encarregarli que 'ls pintés una *Cena*. Ell preferí traspasar aquet treball á Lluís Tristan, son deixeble, qui feu la pintura á satisfacció dels frares. Mes quan va tractarse de pagar, los doscents ducats que Tristan reclamava, 'ls monjos escusantse en la molta joventut del deixeble, volgueren regatejarlos.

S' e'egí per árbitre al *Grecco* y tot just hagué aquet, examinat 'l quadro, 's dirigí furios á n'en Tristan ab lo bastó aixecat, tractantlo de poca vergonya, de indecent y de deshonorador de la pintura. Los frares allavors, per calmar al *Grecco*, van intercedir á fi de que no maltractés al seu deixeble, puig ja 's feyan cárrech de que si havia demanat tan forta cantitat, era sols per sa molta joventut é inexperiencia...

—No;—va replicar *El Grecco*,—si no 'l renyo porque hagi demanat doscents ducats; 'l renyo porque 'l seu quadro 'n val cinchcents, y si no 'ls hi pagueu desseguida, que me 'l porti á casa... ¡Jo l' hi compro!

Devant d' aquesta inesperada sortida, 'ls frares varen apressurarse á satisfer bitllo-billo 'ls doscents ducats, sense entrar en mes averiguacions, ni ficarse en mes regateig.

El Grecco, 's dedicava á viure tot lo alegrement possible, á semblansa dels pintors italians de la época; un autor assegura que tenia á sou en sa casa, una cobla de músichs, que sonavan los instruments sempre qu' ell 's posava á taula. Quan cobrava diners, 'ls derrotava pródigament y aixís no es estrany que quan morí deixés per tota riquesa uns doscents quadros esguerriats per aquí y per allá.»

Fins aquí la biografía del *Grecco* segons 'ls datos reunits per dos autors, un tan entés com en Doré y un altre tan erudit é imparcial com lo baró Davillier l' amich íntim y confident de nostre malaguanyat Fortuny.

Segons tots 'ls informes *El Grecco* venia á ser un bohemí de la pitjor especie; un desequilibrat que comensant per plagiar del seu mestre, acabá fentse digne d' ingressar en un manicomi (si en aquella época tals establiments haguessin existit.)

Los modernistas no ho han entés aixís y per aixó di-

(1) Traduhit del *Voyage en Espagne par Gustave Doré et le Baron Ch. Davillier.*—1862.

lluns passat, e's decadents, els simbòlics, els fluorescents, els pseudo-místics, els semi-decadents, els delinqüents y tots los demés unguents haguts y per haver, acudiren á la blanca vila de la costa, ahont en Russinyol, pontífice máxim de la *risada*, tirá un discurs y després d' ell, la benedicció á las mesnadas de's Maçons y 'ls Caçes, dels Guals y 'ls Romeus, acabant la festa en lo *Cau Ferrat*, ahont se posá un parell de *ferramentas* als peus de cada *quisque*. ¡Segons se m' ha dit en Pérez Jorba y l' Umbert 's desbocaren al estrenar lo calsat nou. ¡Lo que pot l' entusiasme!

Fins aquí, aqueixos entreteniments puerils dels modernistas, no tindrian mes trascendencia que la de donar assumptos festius als periódichs... Pero hi ha un *algo* que censurar ab una mica de serietat, y es que 'l públich y las autoritats no deurían atendre al primer desequilibrat que 's proposi fé 'ls «*titellas*»

A n' aquest pas, prompte veurém las *sombras* de 'n Pere Romeu subvencionadas per la provincia, la ortografia de l' *Avenç* declarada d' utilitat pública, ó 'ls Anuaris del Umbert convertits en llibres de text.

Y ab molta mes rahó quan á Catalunya han existit una porció d' héroes y un' altra porció d' homes excepcionals en totes las branques del saber humá, qu' están inutilment esperant la estatua que la posteritat 'ls hi deu.

Regirin 'ls erudits per buscarlos, puig de moment sols m' acuden á la memoria en Jaume 'l Desdixat, lo Príncep de Viana, Pau Claris, Lo Rector de Vallfogona, Ali-bey el Abassi, lo Pare Gallifa y sos companys, Fortuny y Pitarra...

Hi poso també en Pitarra perquè si bé son monument está 'n projecte, ha passat ab ell una cosa molt xusca.

Segons sembla una Subcomissió delegada á Madrid per la Comissió del Monument, y composta de's senyors Victor Balaguer, Feliu y Codina y algun altre, s' acostá al excelentísim Sr. Ministre de la Guerra que ho era allavors l' Azcárraga, y haventli demanat bronzes per l'estatua de 'n Pitarra tingué que sentirse la resposta següent:

—¿Bronze para fundir la estatua de Pitarra? ¿Y quien fué ese Pitarra? ¿En qué siglo vivió?

—Es un poeta contemporáneo—respongué algú de la Subcomissió.

—Contemporáneo?... ¡Pues no le conozco! Y no conociéndolo yo, no le conocerá nadie... Asi es, que no hay bronze para ese Pitarra!

Y desde allavors, sembla que la Comissió del Monument está lluytant en va, per lograr de Madrid mitja dotzena de canóns vells, y sé de bona tinta qu' aquest es lo principal destorb que impideix que la silueta de l' autor de «*Las Joyas de la Roser*» lluheixi sos contorns en lo antich plá de las Comedias...

Entretant ¡quin tip de riure no 's farà *El Grecco* allá en la platja de Sitges al veures boig, desequilibrat y estranger, y tot pujar á caball d' una de las mes preclaras inteligencias de la terra catalana! ...

¡Pensar que per en Pitarra, Barcelona no ha pogut conseguir bronzes y per *El Grecco* 'ls modernistas han trobat marmols tot seguit!

BERTRÁN DE L' OS

Sota l' acacia

TE 'n recordas Ció, d' aquella acacia?
 Te 'n recordas, Ció, de las promesas
 que sota ella vas ferme, mentre unias
 tas galdas á mon pit, d' amor encesas?
 ¡Quantas probas d' amor allí vaig rebre!
 ¡Quants petóns me vas fer, Ció divina!
 ¡Y quants te 'n vaig fer jo! ¡Prou me 'n recordo
 que los llabis m' omplia de farina!
 Me sembla qu' era ahir. Sota l' acacia
 mirava en los teus ulls l' ánima mia;
 tos ulls, radiants d' amor y de carinyo;
 tos ulls, radiants de goig y d' alegría.
 Mes ¡ay! De Deu, l' acacia, y jo y tú, hermosa,
 s' ha cambiat avuy ja un personatge.
 A puesto meu hi ha un altre á qui ara estimes,
 y es ell qui ab dols plaher besa ta imatge.
 Contem. Un... y un fan dos. Vull fé una llista
 dels teus adoradors, bella nineta.
 No crech qu' acabi aquí;... ¡será molt llarga!
 que, al fi, tú ets molt mudable y molt coqueta.
 Será molt llarga, sí, ¡jo t' ho asseguro
 D' allá 'hont arribará no hi poso dita;
 pero si qu' á ma idea molt m' aferro:
 la tal llista, Ció, será infinita.
 A la célebre acacia, testimoni
 de ton risible amor y ta reòrica
 jo y alguns amichs meus l' hem batejada.
 ¿Vols saber quin nom te? L' acacia històrica.

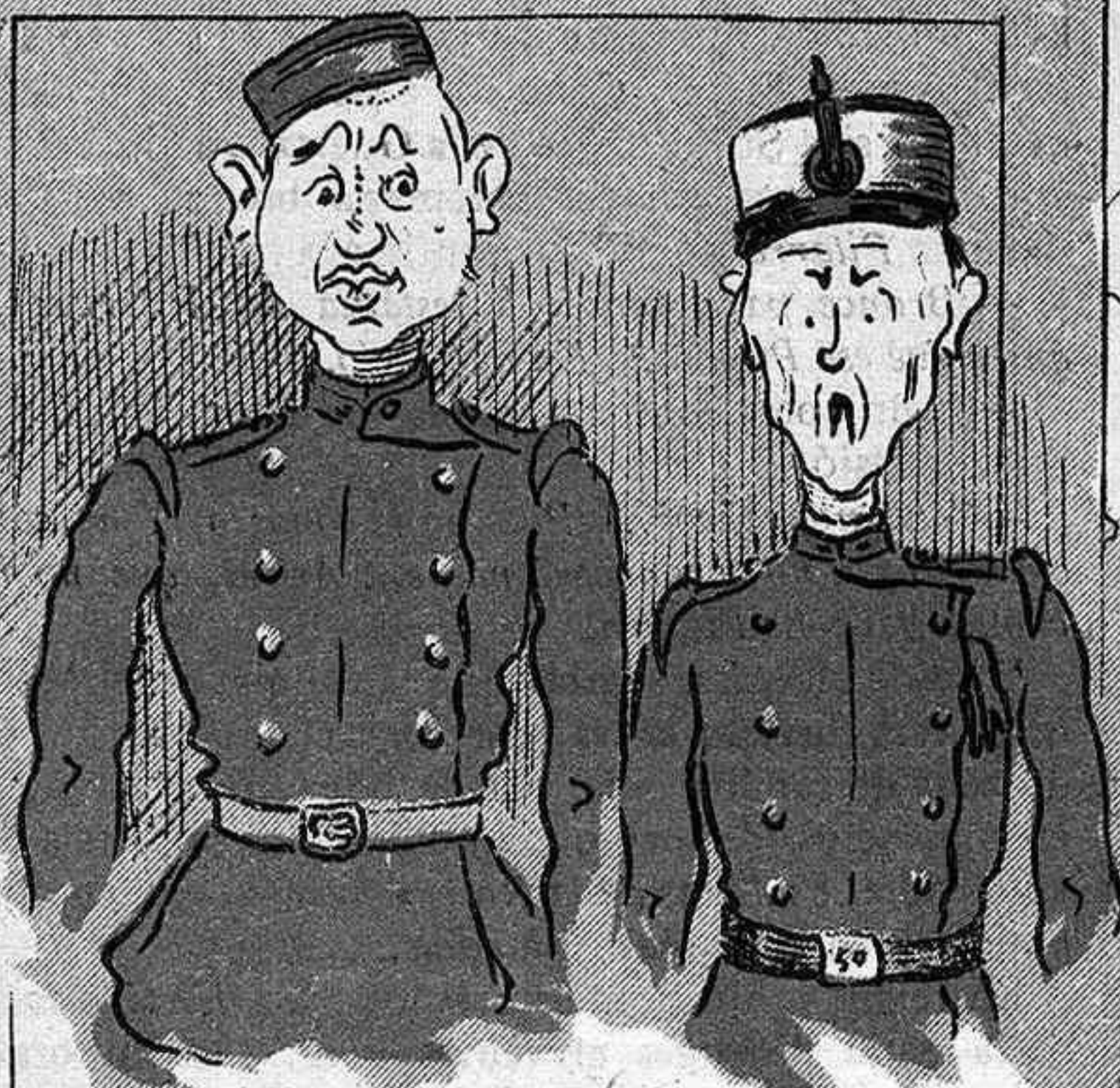
FRANCISCO SISA.

Pessigollas

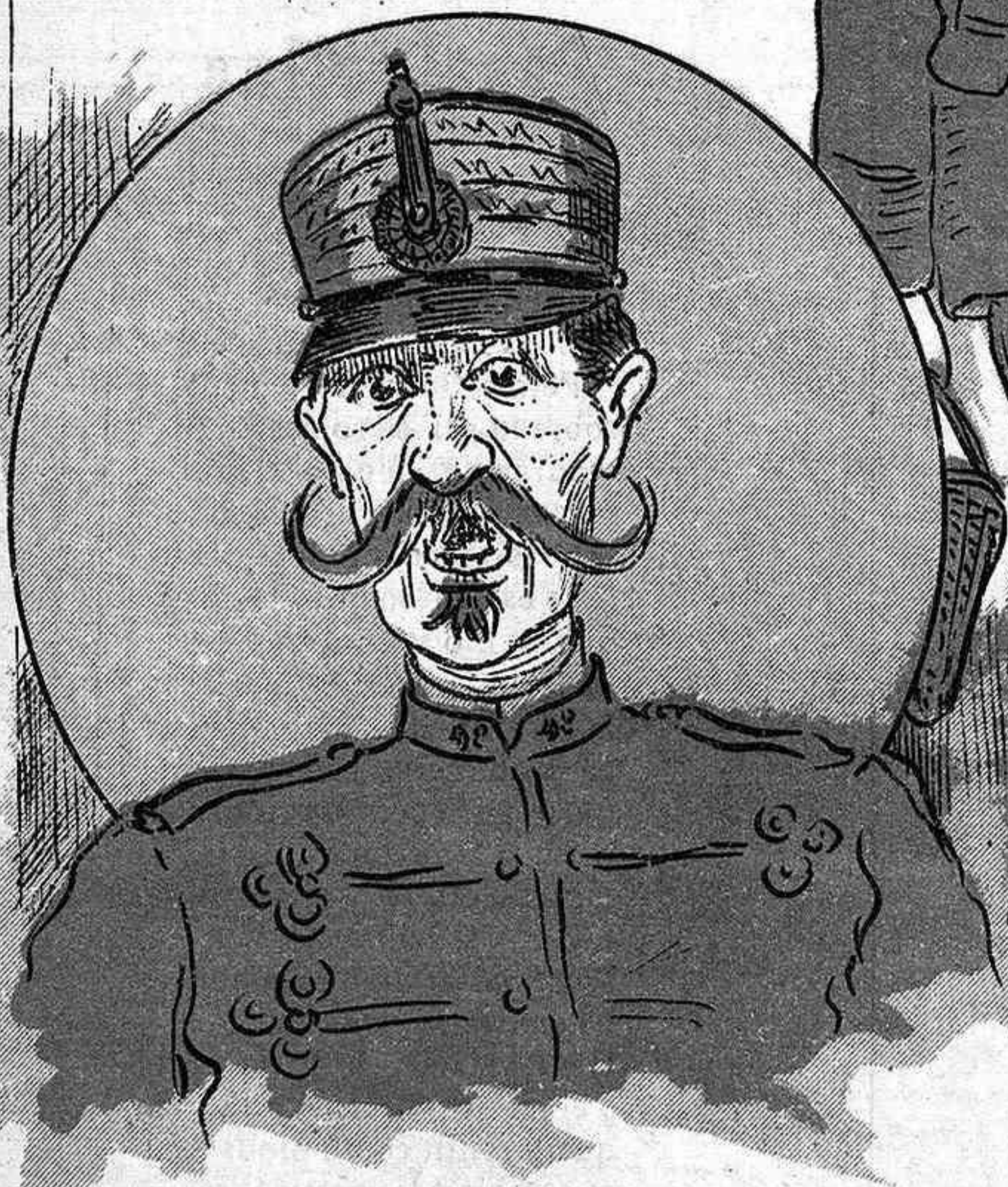
Senzillament ab los dits
 roisar la pell, ocasiona
 pessigollas juganeras
 que los nervis alborotan.
 Pero si 'ls dits fortament
 sobre la pell se col'ocan,
 segurament que no 's dona
 tanta importancia á la cosa.
 Moltas vegadas hi han cassos
 (que bastant sovint se notan)
 que de mo'ta cosa 's fa
 petit cas, pero si 's poca
 la cosa, s' en fá un gran cas...
 Génits de certas personas,
 que segons com las tróbeu
 per una falta molt grossa
 no us dirán ré, y altres cops
 per una senzilla cosa
 sense gastar gran preambuls
 us enjegan á la porra.
 Genits aixís n' hi ha bastants
 y en cassos aixís, se nota
 que 'l sentit comú molts cops
 se sembla á las pessigollas.

E. SUNYER

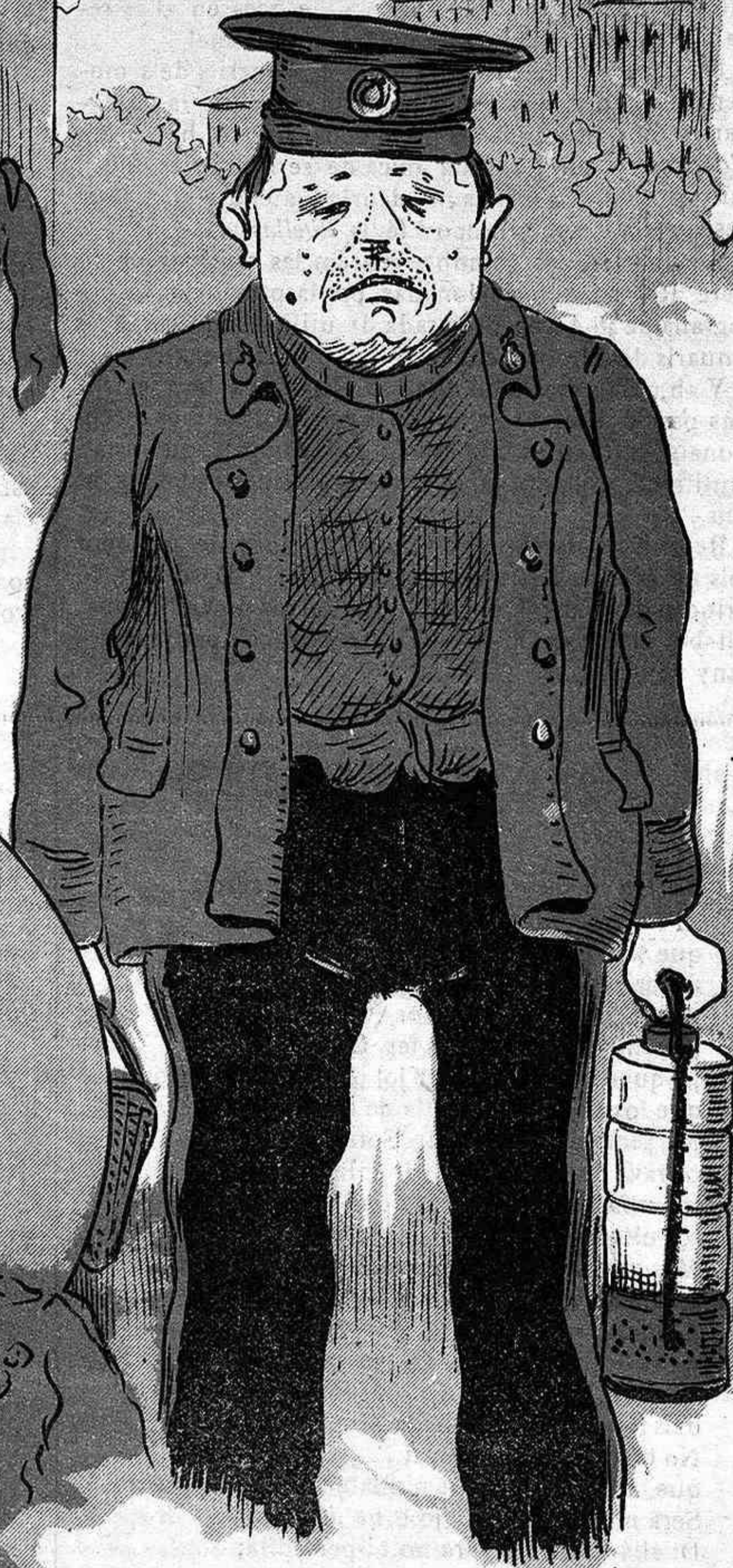
LOS TERRIBLES

—Tu, Quico, ¿sabs qué vol dir aixó de repatriats?
—No ho sè del cert, pero 'm sembla qu' es igual qu' ensarronats.

—Ella ab molt poch dissimulo me vol fè entregá y no ho logra... ¡Lo qu' es jo, ab la meva sogra ni á tiros hi capitulo!

—¿Nos trehuen de Cuba? Bueno, per' xó no 'm disgustaré: mentres hi hagi ranxo á Espanya jo á la pátria serviré.

PER QUÉ VAN ALS BANYS?

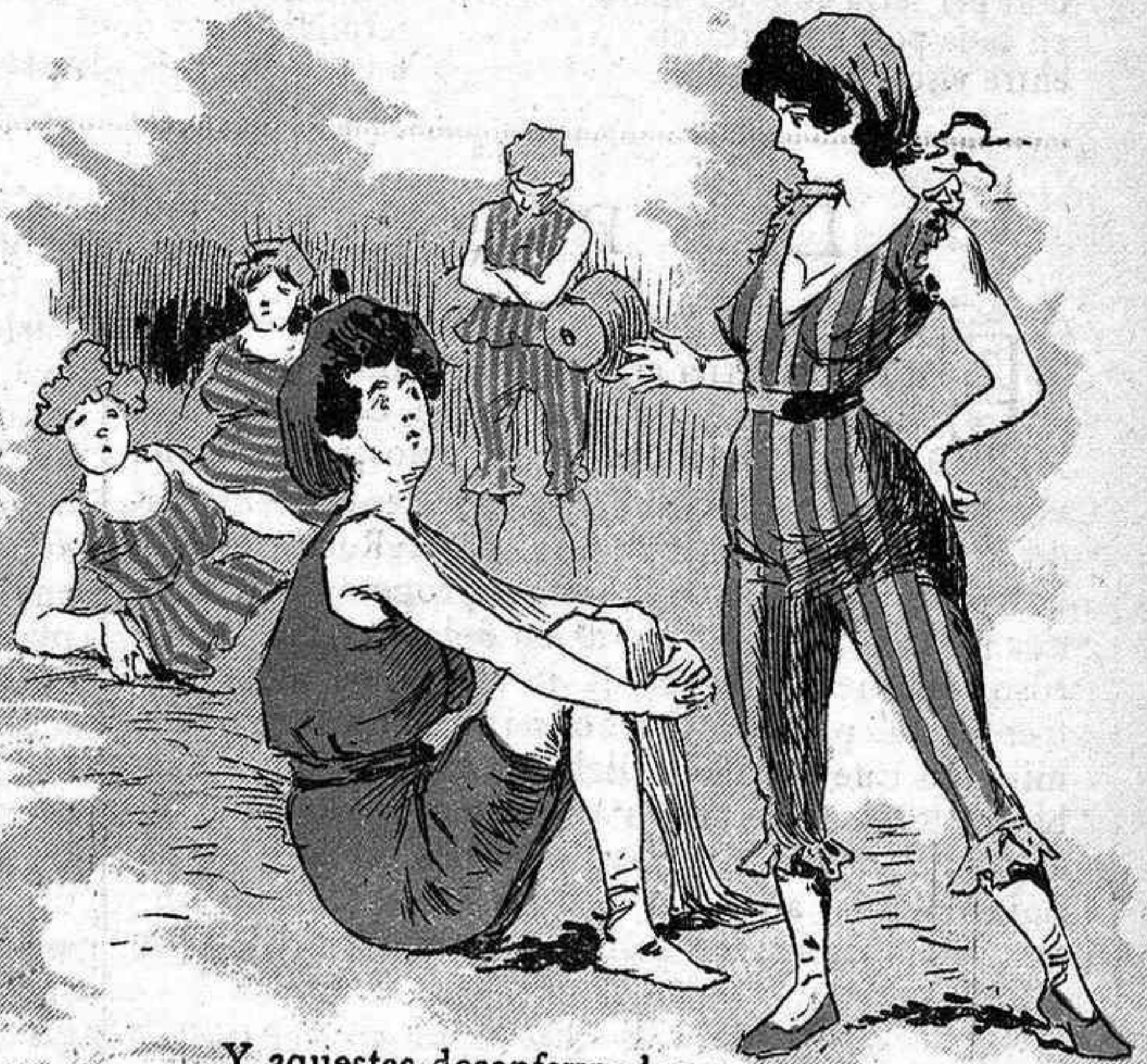
La Pura hi va per curarse
uns granots que té a la cara,
per ordre de la ballena
ó siga la seva mare.

La Remy y dos amigas
hi acudeixen diàriament
per refrescarse las sangs
y fer broma ab lo jovent.

La Celia, insigne pintora
casada ab en Tallarinas,
hi va sols per contemplar
bonas formas masculinas.

Y aquestas desenfeynadas,
terribles y encantadoras
se 'n hi van á retallar
ab punxantas estisoras.

PRÒXIMOS Y EPÍXIMOS

AL só d' instruments de corda,
cantant ayres nacionals;
ab pas lleuger; animosos;
contents y determinats
á resseguir las petjadas
d' aquells héroes que van
ab sa pell enquadernarse
la nostra Historia exemplar
dictada per l' esprit patri
y escrita no ab tinta ab sang;
ab la rialleta als llabis;
serens, ab tranquil·litat
molt rara y extraordinaria;
molt mes alegres que may;
consolant á sas familias,
en lloch de ser consolats;
no fent cas de las de·gracias
de la guerra, ni fent cas
de cap perill, ni del clima,
ni del carís alarmant
que 'l pervindre presentava
vist d' aquí tot lo d' allá;
ab la fé del creyent mártir
y ab l' esperança al morral;
enduhentse'n de la Patria
'ls afectes mes sagrats,
las oracions de las mares,
'ls sentiments dels germans,
imatjes de las promesas,
cors d' algun amich gens fals,
l' amor de tots, y, per últim,
l' admiració universal...;
nostres soldats—honra y gloria
del exércit mes brillant
urbi et orbe, y ara y sempre,
tant per terra com per mar—
en cada port embarcaren
entre viscas oficials

y entussiasme mercenari
dels qu' en terra van quedars'
fentne de patrons Aranyas
desde 'l moll alsant lo bras;
aixordats en totas bandes
per las bandes militars
que tocavan passos dobles
de las sarsuelas de ral;
y aturdits pe 'l patriotisme
mes polí·tich y estudiat
que registran en sas crónicas
de las nacions 'ls anals.

Ab lo cap plé de «á reveure»,
«torneu ab gloria», «á lluytar»,
«vida per honra», «heroisme»,
«la bandera», «balas», «sang»...
tots ¡pobrets! féren sa via
mar endins y mars en l' á
á bordo dels trasatlántichs
que sarparen plens fins dalt,
atestats de carn humana,
ben prompte á sacrificars'
á gust per nostras colonias
defensarne palm á palm.

...Durant tot lo llarch viatge,
l' eco tornava aquí 'ls cants
patrió·tichs qu' entonavan
sino tots elis, la gran part. .

Un cóp allí, desafiantne
mil y mil contrarietats,
decepcions jamay somiadas
é imprevistos desenganys;
ab tot y treure 'ls la vena
dels ulls la realitat;
fent esforços de flaqueza
devant d' enemichs gegants
per sos elements de guerra
formidables; y donant
fins exemple als adversaris

ab sa noblesa, es lo cas
que 'l seu pabelló deixaren
ben fixat entre 'ls viaranys
de las traydoras maniguas,
nius y covas de cobarts.

Y després de sacrificis
que no 's poden explicar
sens' pó de caure en las urpas
de censuras especials,
vé un *pratacol* de desdixas
com si 'ns hagués Deu deixat,
vé un «alto l fuego... y dispensen»,
vé un «presenten armas... ¡ari!»,
un «desfilen... y á casita»;
«Después gloria y aquí paz»
Lo qual vol dir—«Qui jemega
ja ha rebut».—Estém en paus.

Al só d' intruments... de guerra;
plorant llágrimas á mars;
respirant per las feridas;
gemegant de mort malalts;
retornan tots aquells héroes
sense aquella fé exemplar,
perdudas las esperansas
devant la fatalitat,
veyent aixís premiadas
sas grans victorias morals,
sacrificis y martiris
ab un... ¡res! Pleguém 'l ram.

¡Benvinguts 'ls que retornan
ab honra á las nostras llars!
¡que la Patria vos retorni
la salut que li heu donat
per quan vinga la revenja
y 'l cástich... (Alto: 'l Fiscal.)

P PET DEL CARRIL.

DOŞ EUROS

EN una taberna ab honors de fonda ó en una
fonda ab agravis de taberna de las moltas
que pot veure lo curiós lector, si no las ha
vistas centenars de vegadas, anant desde 'l mercat
de Sant Antoni al mar, passant per la Ronda de Sant
Pau ó per qualsevol dels carrers propers á la Ronda,
nos trobavam á las dotze d' un dels dias mes calu-
rosos del mes d' Agost de l' any 1896, com una
trentena de personas entre obrers artistas desgraciats,
minyons que l' endemá debian embarcarse per ' Cuba,
y algunas colomas qu' ab lo fi d' arregar las
engrunas, entorn d' aquets minyons voletejavan, di-
rigint miradas ab qua d' aquellas de «¡déixem en
cendre!» y dibuixant somrisos y posturas dels de
«¡tira al dret!»

Si tu, estimat lector, no has estat en cap casa de
comida, lo qual podria molt ben ser, ja que no tothom
té la deguda resistencia per sometres á proba tan
perillosa, dech dirte que 'n aqueixas casas no has de
buscarhi los cumpliments, los respectes ni 'l servey
encasacat dels restaurants de duro, restaurants que
á pesar de ser com tots, llochs destinats á omplirse
la tripa, qu' es lo que dona mes alegria, moltas ve-

vegadas semblan un temple en lo instant de mes re-
culliment dels feligresos. En las fondas ab agravis
de taberna, no 's coneixen las etiquetas, y tothom
parla en veu alta y tothom crida al mosso, fort molt
fort, pero 'l crida pe 'l nom que varen posarli á las
fonts baptismals, lo qual es una gran ventatja
pe 'l qu' entra per primera volta á la casa, ja que
desseguida pot posarse á cridar: «Peret» «Ton» ó
«Quico» com si fos parroquiá de tota la vida, cir-
cunstancia que li permet encarregar al mosso, un
plat de sopa ab mandanguillas... ab lo menor número
de moscas possible, sense que 'l mosso s' enfadi ni
molt menos, puig torsant la boca y ab marcada can-
tarella, demama: «Un de sopa ab bombas... y sen-
se moscas, qu' es per un escrupulós»

En las tabernas ab honors de fonda no hi veureu
ningú que no tinguí gana; aixís es, que sense neces-
sitat de pendre aperitius ni medicinetas, com aquets
senyorots que están desganats á la hora del ápat, per
que á deshora 's cruspeixen bistechs de dugas tersas,
tots los concurrents xarrupan lo caldo—lo qual no
es una falta d' urbanitat, com molts volen suposar,
sinó 'ls desitjos de fer una serenata al paladar per
recrearlo y despreciant mes de quatre vegadas la
forquilla, agafan la vianda ab las de cinch puas que
Deu Nostre Senyor va donarnos enganxadas á las
munyecas.

Pero observo qu' estich gastant pólvora en salva, y es precis anar dret al quiento.

Es necessari que 'ns fixém en la colla de minyons que l' endemá marxarán á defensar la integritat d' un territori del qual no 'ls en perteneix un sol palm, qu' anirán á derramar la seva sang per una cosa que s' en diu patria, la que s' estira ó s' arronsa á capritxo dels diplomátichs y que no figura en lo diccionari del Creador, ahont no 's troba tampoch la paraula «frontera».

Demá correrán al *cementiri d' Espanya*. . pero com bons espanyols, han de celebrar aquest *aconteixement* porque aquí se celebra tot, lo mateix las glorias que las penas; per xo menjan, beuhen, cantan, riuhen y esvalotan sentats al voltant d' una taula de ca 'n «Mosca y-cabell».

Potser los seus pares preveyent dias de dol y miseria 's reventan de plorar... potser nó... Tal vegada cantan també y s' emborratxan... son tan hermosos los cants espanyols y tan apetitosos los nostres vins, qu' es dificil resistir á la temptació...

Quan lo bullici y la gatzara prenen majors proporcions, es quan un dels joves soldats, lo que porta menos pel á la cara, hasta 'l punt de semblar una noya vestida ab *rayadillo*, dona dos pessetas al mosso pera que porti una sindria.

Y al compareixe 'l *garçon* ab lo refrescant fruyt sota 'l bras, se li acut á un d' aquells simpatichs *guerrers* dir que la sindria es lo cap d' un yanki... ¡y ja la tenim armada! En un tres y no res la tallan, la trinxan y esmicolan...

¡Los espectadores aplaudeixen!

Los soldats entusiasmats per aquella victoria, s' enfilan dalt de la taula trencant vasos y ampollas... l' amo del establiment s' acosta esverat á n' aquell grapat de valents y no se sent patriota hasta que li diuhen que pagarán tot lo que trenquin... Gracias á Deu tots tenen mare, y avants de marxar del poble va posaroshi uns quants duros á la má, recullits ab prou penas, pera que se 'ls guardessin per' un apuro.... No quedarán, donchs, malament per abonar unas quantas pessetas de vidre!...

Avants d' anarsen de la fonda, aquella juventut tan espanyola, tan lleugera de cap com noble de sentiments, vol demostrar son apreci als subjectes qu' entre caixalada y caixalada hem presenciat y hasta aplaudit la seva alegria, y 'ns ofereix un puro ab la sola condició de que per final de festa havém de cantar plegats la *marcha de Cádiz*.

Som molts los qu' assentim; pero sense voler aceptar lo puro, mes ells insisteixen, amenantnos casi, y no hi ha mes remey qu' admetre 'l cigarro.

Cantém hasta enrogallarnos... y ve luego la despedida, una despedida tendra, qu' obliga á aixugarse las llágrimas á mes d' una vehina que contempla la escena desde la porta.

Lo soldat imberbe de que hi fet especial menciò, m' abraza fortament dihentme:

—¡Adios.. y tome usted otro cigarro, paisano!

—Pero...

—¡Nada, usted se lo fuma á mi salud... y si muero, nadie le quita á usted lo fumado!

Si haig de serlos franch, vaig guardar un viu recort d' aquell jove, porque apart de la simpatía que va saber inspirarme, en aquella ocasió agraía mes un puro de deu céntims que en la actualitat un caixó

de cigarros de l' Habana. No era com ara soch propietari d' una caseta del carrer de Ponent que va deixarme una germana de la mare.

Quantas voltas me preguntava:—Qué 's deu haver fet *aquell* soldat? Aquell soldat; es clar, com que ni menos sabia 'l seu nom...

Un dia passant pel moll en lo moment que desembarcavan varios soldats malalts ó ferits procedents de Cnba, vaig veure entre ells al jove dels puros. Tenia 'l color trencat y li faltava 'l bras dret...

Vaig corre á donarli un' abraçada y 'l jove no 'm va coneixe; pero quan vaig recordarli que haviam cantat plegats la *marcha de Cádiz* en aquella fonda y que m' havia donat dos cigarros, apretantme ab lo bras que li quedava, va exclamar:

—¡Paisano, yo bien quisiera darle un abrazo entero y verdadero, pero tendrá V. que contentarse con la mitad!

—¡Pobre joven, defendiendo la integridad del territorio...

—Olvidé la integridad de mi cuerpo...

—Y queda usted inutil para 'l trabajo.

—¡Que diantre! ¡Imploraré la caridad pública!

—¡Nunca! Soy propietario... usted se viene á mi casa...

—Y me encargo de la portería...?

—No hay portería; pero en mi habitación hay cama y mesa para usted.

Pero á título de qué, puedo aceptar lo que usted me ofrece...

—Mire usted... ¿Como se llama usted?

—.....

—¿Se llama usted.....? Pues mire usted, amigo mio: no he fumado puros mejores que los que usted me dió; llevaba ya una semana fumando colillas y aquel par de puros me parecieron elaborados en la Habana expresamente para mi. Debo darle pruebas de mi gratitud...

—Es el caso señor mio, que yo tengo madre y una hermana, á las que no puedo abandonar... Mi madre es muy vieja, el jornal que gana la Pilar muy escaso...

—Usted no abandonará ni á esa pobre anciana ni á su hermanita... ¿Tiene novio la Pilar?

—No señor; y no es porque no sea hermosa, ni por falta de pretendientes, que la asedian como moscardones, sino porque mi hermana es muy escamona y no quiere llevarse chasco como muchas tontas... Ella conoce mi tacto, y no tomará novio hasta que yo le señale uno:

—¿Sirvo yo para el caso?

—¿Se burla usted?

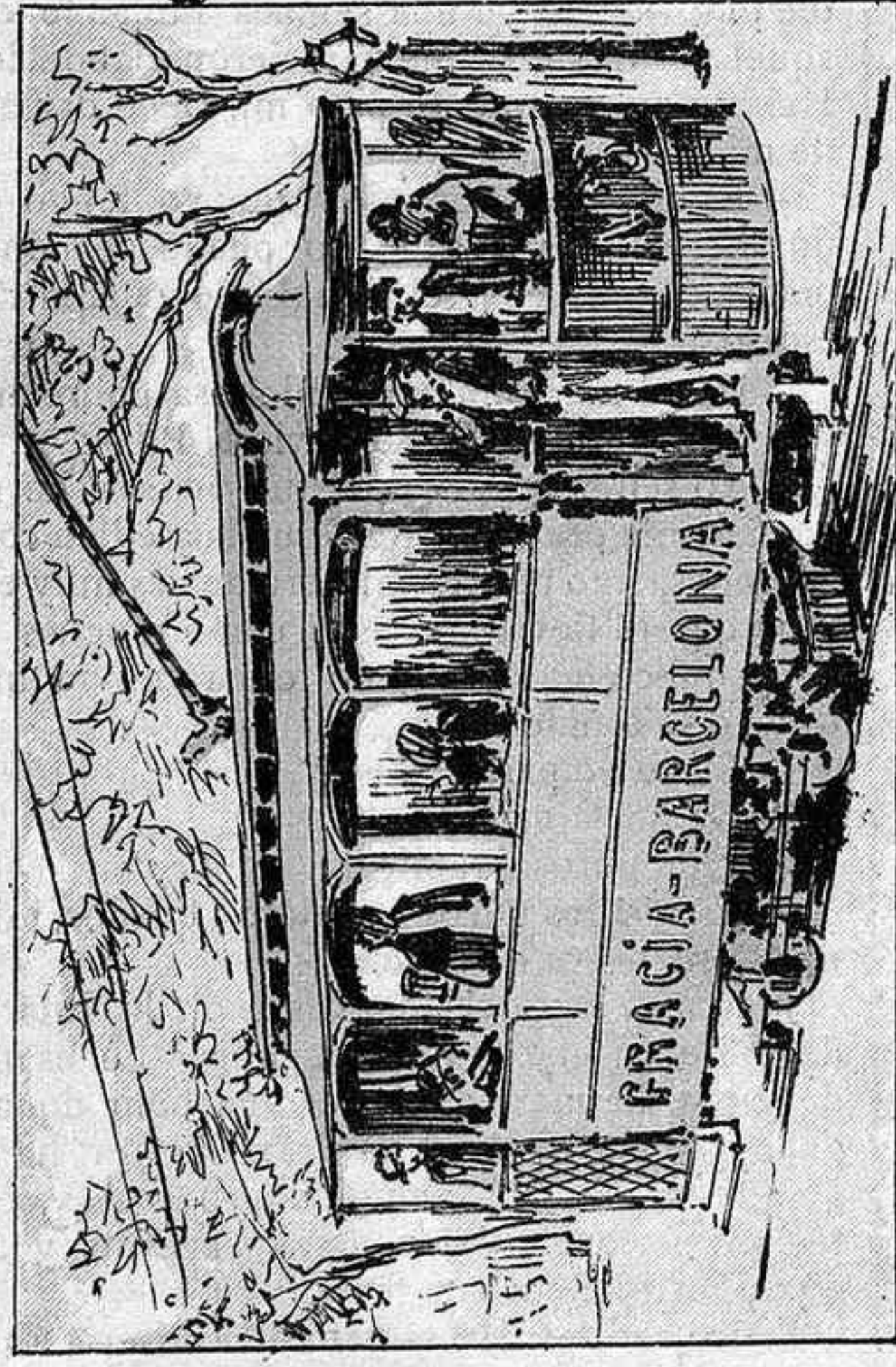
—¡Que puros aquellos!

—Pues, si los puros resultaron buenos, mi hermana es una breva de *caliá*...

Ja fa mitj any que som casats ab la Pilar, y haig de confessar que sou germá tenia rahò: es una breva deliciosa. La mare d' ella es una bona dona, malaquanyada per sogra, y en Práxedes (m' ha escapat! ¡jo que no volia dirlo aquet nom!) es un xicot que no te preu per ordenar los meus paperots y avisarme quan porto la corbata torta.

Estich satistet: He salvat de la miseria á un hèroe y á la seva familia.

A. GUASCH TOMBAS.

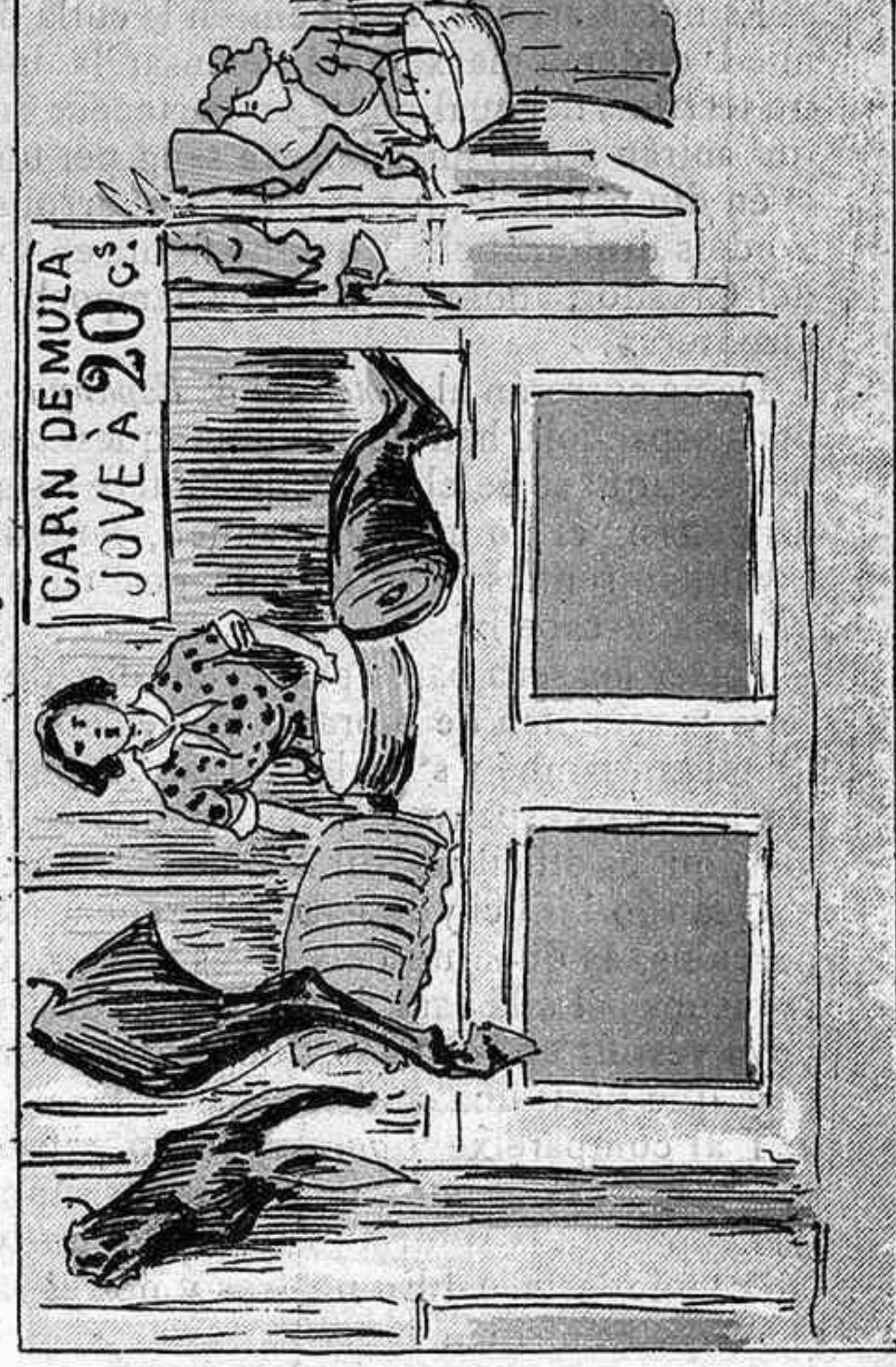
Aviat lo tranvia elèctric sense frè circularà pe'ls carrers de Barcelona, com plaga del ciutadà.

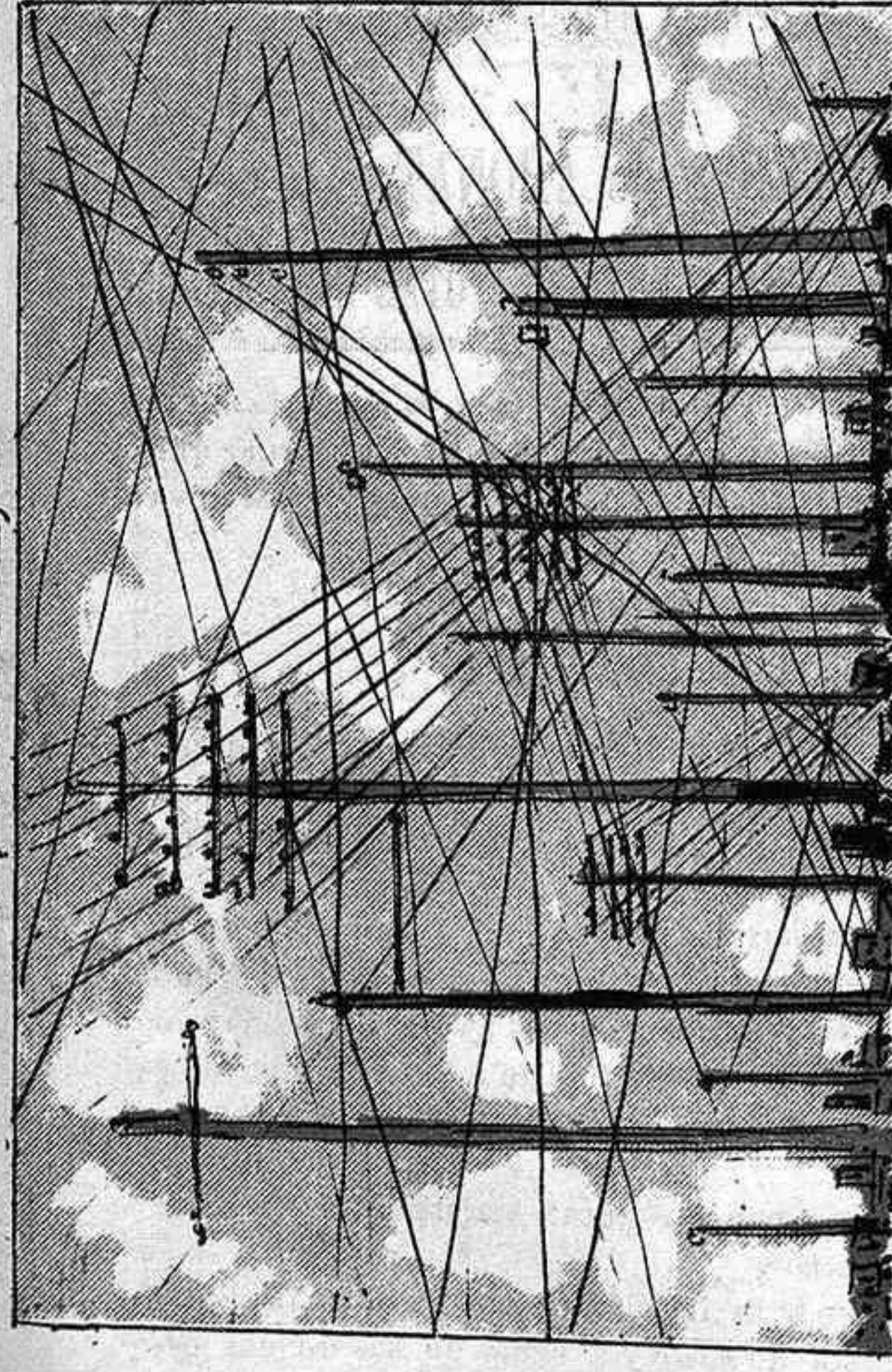
Serán las primeras víctimas d'aquet monstre del Progrés las mulas que avuy atrastran los tranvias del inglés.

Las que caritat no implorin per creure'ho massa atrentós, passejarán per poch preu la quitxalla dels senyors.

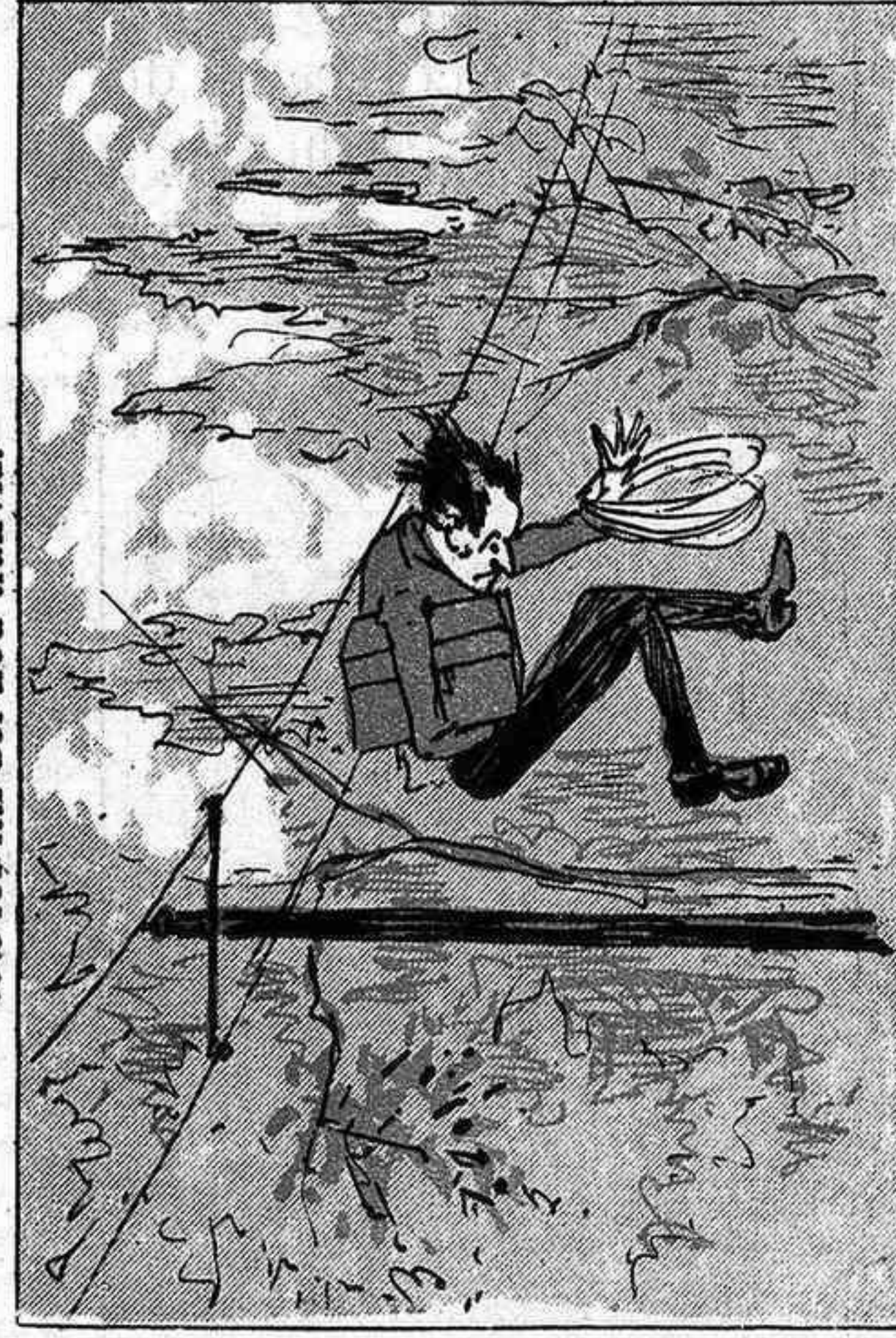
Moltas la fi de sas penas suicidante trobarán... y sas carns per fe estofat en las plassas se vendrán.

Los qu' ab besch los aucells cascan, estarán boigs d'alegría, puig tindrán per' cassadero tots los fils del nou tranvia.

Y en días de tempestat será bonich per demés contemplar com una xispa esbossina als passatjers.

L' iacut que porti metalls, (per completar la funció) quedarà a n'als fils subjecte per la forsa d'atracció.

Y aquell que baixi distret del tranvia .. ¡desgraciati! en un pal de la entrevia deixarà 'l cap estampat.

LA VIRTUT DEL TEMPS

QUAN era jove, tendra y hermosa,
de rostre afable, fi y sonrosat,
m' enamorava,
y en sa mirada fixa y fogosa
m' enlluernava,
y 'm feya viure mitj alelat.
Un dia al dirli que l' estimava
va desayrarme sens compassió
¡Vana esperansa
mon cor per ella n' alimentava!
mes ab templansa
vaig apagarne aquella passió.

Lo temps va dar-me prou experiència
per olvidarne donas y amors...
La que cert dia
va despreciarme sense consciència
ja no tenia
'quell rostre jove plé de primors
Trent' anys li feyan. Ja no 'm donava

tó de despreci congoixador.
Se 'm ofería
á la vegada que m' obsequiava,
¡oh, com varia
lo temps las fibras del nostre cor!
Quan eram joves, jo molt sentía,
y ella no feya de res cabal.
Es l' invers ara;
mon cor sa calma jamay varia,
y ella s' atzara
perque no troba un amor formal.
¡Oh, dona ingrata, que ta hermosura
desfigurava ton cor mesquí!
no, no t' ofenguis
si 't desprecia sense cordura...
¡Vull que compreguis
lo que tú 'm feres sufrir á mí!

EMILIO SUNYÉ

FESTAS MAJORS.

en la LITOGRAFIA BARCELONESA de RAMON ESTANY, Carrer de Sant Ramón, 6, trobarán un assortit inmens de cromos de totas classes, desde 'ls mes senzills y económichs als de gust mes refinat y artístich, propis pera la confecció de PROGRAMAS, INVITACIONS, TITOLS DE SOCI, de FORASTER y de ABONAT, etc., etc.

PREUS SUMAMENT REDUHITS

NOVETAT EN CARNETS DE TOTAS CLASSES

NOVETATS

en projecte la Empresa donar á coneixe la ópera *Lakmé*.
Ab tan valiosos elemen's, inutil creyém consignar que los fiarmónichs esperan ab verdader deliri aquesta nova temporada.

TIVOLI
CIRCO EQUESTRE

La reproducció de la pantomima *Mazzeppa* ha donat ocasió á que aquet teatro cobrés nova vida, de manera que totas las representacions que s' han donat de dit espectacle s' han vist sumament concorregudas.

En la present temporada si be no ha sigut presentada ab la magnificència y propietat de la época de son estreno y tal com en altrás pantomimas 'ns havia acostumat lo Sr. Alegria, no s' ha deixat, ab tot, de ferse desembolsos y procurar que *Mazzeppa* resulti un espectacle vistós com aixís ha succehit.

Ha sigut dirigida per lo reputat artista Sr. Magrini y n' ha sortit molt airós.

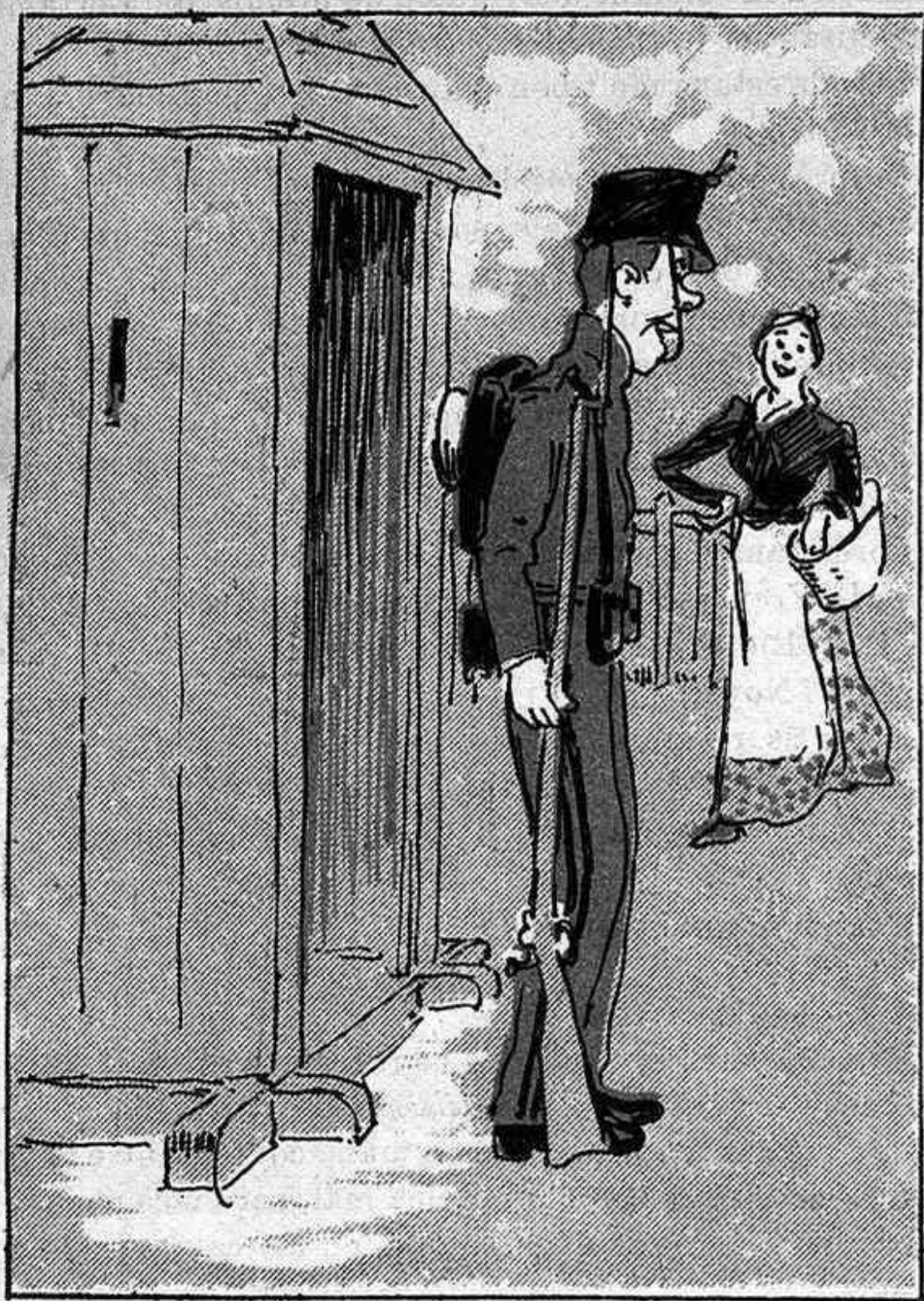
En lo despenyo s' hi ha distingit la Sra. Bedini que fa una protagonista de *mistó* y á causa de sas formas esculpturals, en lo segon acte té totas las miradas dels espectadors sobre si. No podia lo Sr. Alegria, trobar altra artista que logrés fascinar mes.

En lo passat diumenge se dongueren dugas representacions de ópera italiana de: *I puritani* y *Gli Ugonotti* tarde y nit respectivament haventi obtingut justos aplausos las Sras. Wermez y Robert, principals heroínas en cada una de ditas óperas.

Las acompanyaren ab bastant acert los Srs. Morera, Rovira y Boldú aixís com lo mestre director Sr. Perez Cabrero que portá la orquesta ab sa habitual maestría.

Pera debutar á mitjans del present s' está organisant un notabilíssim quadro d' ópera de *primissimo cartello* haventhi ja contractats l' eminent Mtre. Goula (pare) y 'ls célebres artistas Sra. Huguet y Sr. Blanchart, tenint

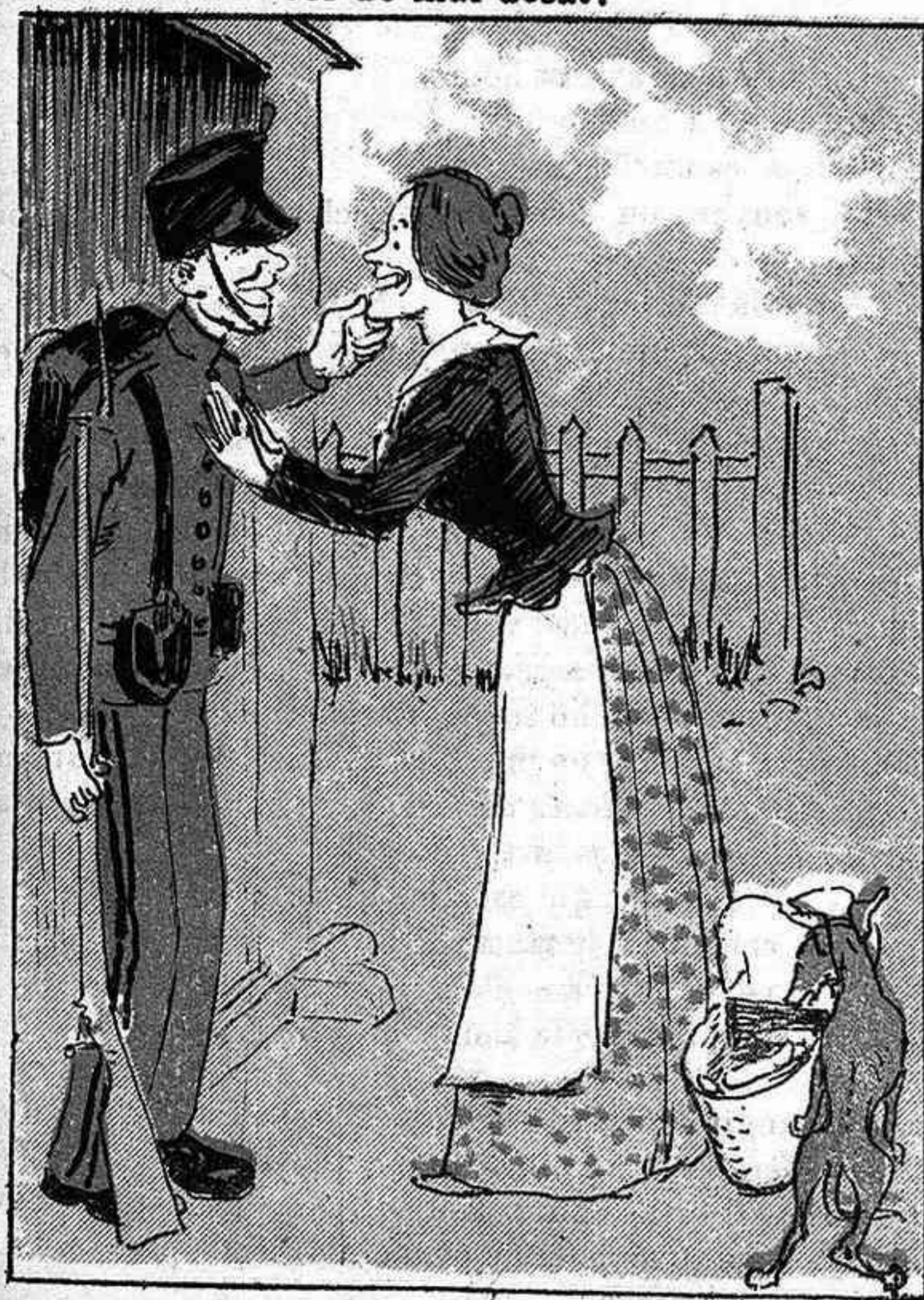
L' ESMORZAR DEL SOLDAT

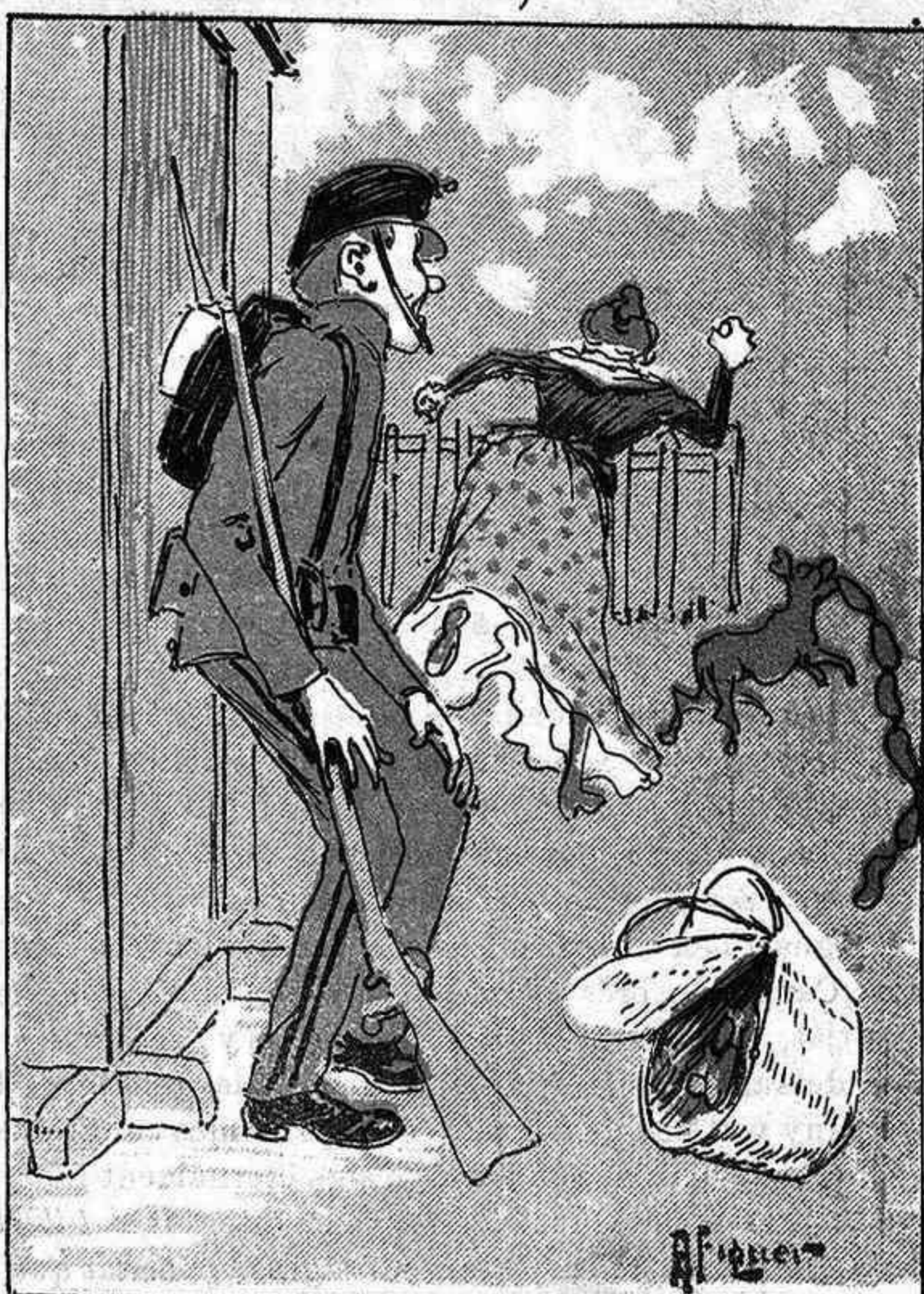
—Ja vé la Mundeta,
Obra l' ull, Bernat:
á veure si porta
res de mal desat.

—¡Bon día, pitera!
—¡Deu te guard', hermos!
—(¡Ara 'm menjaría
un xorisso ó dos!)

—¡Serafí d' aygüeral
¡quant me fas sufrí!
—Te daré uns xorissos
si 't cassas ab mi.

—¡Pillo, murri, lladre,
gossot descarat!
—¡Encar que l' ull obris,
no esmorzas, Bernat!

Aliguer

GRAN-VIA

Segueix lo Sr. Ruiz fent diabluras de las sevas y lo públich també continua afavorint aquet teatro d' un modo extraordinari.

Pera demà anuncia la seva *Serata d' onore* dit artista, que ó molt nos enganyém ó 'l teatro resultarà lo menos doble petit de ls concurrents que desitjarán assistirhi.

S' anuncia la funció de despido aixís com las últimas de la present temporada ja que á mitjans del present deu reinaugurarse aquet teatro ab una companyia també de *género chico* notabilíssima, dirigida per lo reputadíssim actor cómic Sr. Riquelme y de la que 'n formarán part las Sras. Arana y Mavillard y lo Sr. Ruiz de Arana.

Obras novas en porta, ne té un gabadal, ja que la Empresa conta ab la esclussiva en nostra ciutat de totas las que s' estrenin en lo teatro de la Sarsuela de la Cort, de quin teatro es sabut que lo director artístich, es lo célebre Mtre. compositor Sr. Fernandez Caballero.

NOU RETIRO

Segueix actuant ab éxit, la Sra. Millanes (D) sentint vivament que lo repertori ab que s' ha donat á coneixer hagi sigut primer admirat en las notables tiples que lo *genero chico* posseheix y com que ja es sabut que *qui pega primer, pega dos cops* dit está que ni ab *Caramelo*, *Chateaux Margaux*, *Cuadros disolventes* y *El lucero del alba* ha pogut borrar lo recort que deixaren las célebres tiples Sras. Martinez, (Conxa) Cubas, y Garcia (Antonia).

Per lo tant desitjariam veurela en obras novas y alli potser se li veurá la justicia del dictat que ostenta d' eminencia.

UN CÓMIC RETIRAT.

Per fi després de tres mesos de bloqueig havem tingut ocasió de rebre noticias d' alguns bons amichs de la Habana que, com nostre estimat colaborador R. Alonso 'ns comunican qu' están sense novetat. Junt ab las cartas havém rebut un feix de periódichs ab notas sumament curiosas que demostran fins á quin punt arriba la despreocupació d' aquells valents espanyols devant del perill.

De *El Comercio* del 12 de Juliol, retallém lo següent sulto:

Trencament de bloqueig. «Nostre estimat amich don Ignasi Arocena trencá... 'l bloqueig la nit del dissapte últim, casantse ab una *barqueta* hermosíssima, de las que constitueixen la *esquadra* de la familia Meitin.

L' Ignasi ben convensut de son carinyo envers la hermosa Carme, després d' omplir los requisits *diplomátichs* al Jutjat, vencé a... *enemich* (los sogres) y fugí ab la *barqueta* deixant á las familias entregadas á las *canonadas* del xampany y al peu de *trinxeras* de riquíssimas confituras.

¡Que l' *alianza* de son carinyo siga eternament felís, ja que despres de continúas *lluytas* han conseguit sa *llibertat* lluny de la vista de las *potencias*... sogras. ¿Veritat que 's necessita una bona sombra excepcional y una serenitat exemplar per escriure aixó voltats d' *enemichs* per totas bandes?»

¡Aixís son nostres compatriotas de Cuba!

Atentament invitats assistirem dimecres de la setmana passada á la solemne distribució de premis del Certámen organiat per la *Lliga de Contribuyents* de Sans.

La sala estava mo't ben adornada y 'l públich era numerosíssim.

Després dels discursos de rigor, foren oberts 'ls plechs contenint 'ls noms dels poetas guanyadors, resultant agraciats ab la Flor Natural, nostre antich y estimat colaborador D. Antonio Bori y Fontestá que també guanyá igual premi en los Jochs Florals d' aquest any. La poesia *La Fosca* 'ns resultá una composició exquisida y 'l poeta premiat elegí per reyna de la festa á la hermosa senyoreta Marca.

Foren també premiats nostres estimadíssims colaboradors D. Francesch Marull, D. Francesch Ubach y Vinyeta, D. J. Riera y Bertrán y D. Bonaventura Carulla (Timbaler del Noya.)

Entre 'ls restants favorecuts recordém los Srs. Francesca, Clapés, Ribas y Carreras, Novellas de Molins, Brosa y Sangermán, Capella, Baucells, Folch, Masifern y altres.

Nostra enhorabona á tots.

Como empieza y como acaba.

Fá pochs mesos, que si 'ns haguessin preguntat per las gracias y qualitats d' en *Memento*, 'ls hauriam contestat: Es un picador de toros, que no mata, contentantse ab que 'l toro no 'l mati á n' ell; no pica mal, pero més pican los mosquits que 'ns clavan lo fibló en las calurosas nits d' istiu.

Si la esmentada pregunta 'ns l' haguessin dirigit alguns mesos després, l' hauriam contestada dihent: ¿Que qui es en *Memento*?... *En Memento* es l' assombro de la gent de *coleta*, ja qu' ell es capás d' ensenyar de tot als seus col·legas...

—Tan sabrás es aquest home.

—Miri, ha fet una dona...

—¡Ah, ja, es un Tenorio!

—No, senyor, un autor dramátich qu' ha fet la «Joaquina.»

—¡Aquella fábrica de gel?

—No, senyor, un drama qu' ha valgut á son autor ser aplaudit y hasta crech que ser portat á coll-y-bé.

Y si avuy, á últims d' Agost del any 1898, nos interpelessin respecte al citat subjecte, 'ls contestariam:

—¡Ah, en *Memento*, en *Memento* es un home qu' anirá mo't lluny, sense bellugarse! Es un home que fá tot lo que vol: Vol picar? pica; vol fer dramas? 'ls fá; vol ser diputat ¡rovincial! ho será... y si li passés per la *coleta* ser bisbe... ho sería com ho son en Catalá y en Morgades.

De lo de ser bisbe, no 'n sabém res, per ara; de moment se diu sols qu' en *Memento* es un dels candidats á diputat provincial... pero mes tart ¿qui sab?

Jo crech qu' es home que 's basta sabent tocar tants registres, per presidí á n' als ministres font la traveta á en Sagasta.

Lo distingit colaborador de LA TOMASA D. J. Vila Riera (*L' Avi Riera*) acaba d' obrir una tenda de comestibles en lo Carré de Copons, núm. 9, disposat á complaure á sas parroquianas ab articles de primera calitat á preus tot lo possible económichs.

Desitjém al *Avi Riera* y als seus *nets* bona parroquia y numerosa, felicitántlo per haver redactat en catalá las cartas anuncis del seu establiment.

¿Quants porrons de llet los sembla que pot donar diàriament una vaca?

—¡Vaya una pregunta!—contestarán mes de quatre. Y jo afegiré que per trobar un tant aproximat, no hi ha mes que comparar—encare que las comparacions sigan odiosas—una vaca ab una dida... y d' aquesta comparació 'ns en resultaré per las vacas uns deu ó dotze porrons diaris.

Ara bé; segons lo gremi de vaquers dir qu' una vaca dona dotze porrons de llet es poch menos qu' una heretjia.

Probas al canto:

Tractant l' Ajuntament de fer efectiu un impost sobre l' esmentat bestiar (parlem de las vacas, no de las didas) va demanar informe als seus perits, y aquets que generalment raciocinan com los doctors de «El rey que rabió» van dirse: Una vaca, es com los pans que n' hi ha de moltes maneres, y si bé pot produhir 25 ó 30 porrons, també pot produirne sols 10 ó 5... ó cap si está malalta la vaca. Bah, bah, diguém qu' en dona 11... no vindrá d' un porró de llet.»

Reclamació del gremi (no de vacas, de vaquers:)

—Aquets perits no saben que portan entre mans... ¡Qu' una vaca dona 11 porrons de llet? ¡Senyor, perdoneulos!...

Tornan á reunir-se 'ls perits.

—¡Se veu que vam ficar los peus á la galleda! Diguém...9

Altra reclamació del gremi:

—Per rebaixar sols dos porrons no valia la pena que tornessin á reunir-se. ¡Que n' han munyit pocas de vacas

Nova reunió dels perits:

—¡Vam equivocarnos! Diguém: 7.

Y aixís reclamant los vaquers y rebaixant los perits s ha fixat per últim en dos porrons diaris lo producte d'una vaca, quan la cabra de la meva sogra, qu' es una cabra escanyolida, ja 'n dona tres cada dia.

Aquets vaquers poden dir,

qu' ab tantas reclamacions

han ben agafat la vaca...

la vaca pe'ls...dos porrons.

En un poble de la provincia de Guipúzcoa, un fill va matar á son pare perque li debía un duro.

¡Vaya un fill! ¡Vaya un aranya!

¡No gasta malas brometas!

Aqueix noy per sis pessetas

mataria á mitja Espanya.

Se troba gravement malalta á Agramunt, ahont estiueja, la jove y agraciada germana de nostre redactor *Pepet del Carril*, senyoreta Antonieta. Estém desitjant de debó que recobri la salu iben prompte pera tranquilitat y goig de la familia Barbany qu' está, com se suposa, trastornadíssima.

—¡Ay! no sé com m' ha rendit—

ab lo rostre compungit

me deya ahir la Camila...

Y jo vaig fer desseguit:

—Sense lluyta, com Manila.

Los admiradors del notable dramaturch noruech Ibsen, tractan d' aixecarli un monument á Vilanova y Geltrú.

Diran aquets senyors que cada qual, qu' es cadascú pot ferse de sa capa un *sayo* ó lo que mes li acomadi; pero com qu' aquí som á Espanya y procedeix perpetuar la memoria dels genis nacionals, avants que la dels de fora casa, ab tot son talent poch ó gens poden haver contribuít á la millora de las nostras costums, que deurian 'ls es-

mentats admiradors *comprimirse* y pensar en la extensa llista d' eminencias espanyolas, per fer la elecció entre ellas.

Y si no 'ls guia mes que la *seba* modernista, no han d' erigir un monument á l' Ibsen, deixant descontents á n' en... Gual, Iglesias y altres reformadors.

Fassin esculpir un gros seballot en pedra, y servirá per tots.

Aquell famós capellá del cementiri, que segons i' obre Joan Serra, ha fet mes mal qu' una pedregada, va despenjarse la setmana passada ab una carteta que va insertar «El Noticiero» la qual no li fa gayre favor.

Volem creure, perque no 'ns en fan pagar res, que Mossen Jaume está en lo possible net de culpa, que 'l peccat l' esgrifica, que 'l obrer en qüestió ha esgrimit contra ell las armas de la calumnia; pero d' aixó á aprobar qu' un sacerdot—segons ell explica— hagi fet procesar á un seu *germá*, hi ha tanta distancia com del cel á la terra.

Mossen Jaume, pesi á qui vulgui, es un ministre de Deu y per lo tant ha de recordar aquellas divinas paraulas: «Lo qu' estigui net de culpa, que llensi la primera pedra...» ó un trós de la pregaria que diàriament deu dirigir al Creador «y perdona 'ls nostres deutes com nosaltres perdonam als nostres deutors»

¡Si 'ls sacerdots portan als tribunals á sos calumniadors qu' hem de fer nosaltres, *moltons* esguerriats, que no som ministres de ningú?

¿Qu' hem de fer?

¡Que Deu vaixi y qu' ho digui!

D. Manel Raventós, conegut elaborador del Champany Codorniu, ha obert un concurs pera premiar los cinch mellors cartells anunciadors de la seva industria. Los premis serán, respectivament de 1500, 500, 250, 200 y 100 pessetas, debent ser espanyols los autors premiats.

Además está disposat á adquirir tots 'os cartells qu' entrin en concurs y que sigan del seu agrado.

¡Animo artistas! ¡A esmolar lo llapis y fer bona feyna!

Un aplauso al Sr. Raventós pe 'l seu acte de proteccionisme.

S' ha publicat lo fallo del Jurat calificador del primer certamen literari humorístich organisat per la societat *La Palma* de Reus.

Tenim entés qu' en dita lluyta literaria han sortit victoriosos algun redactor de *LA TOMASA* y varis col·laboradors de la mateixa; Quan sabrem lo nom de tots, tindrem lo gust de publicarlo, creyent així honrar las columnas del nostre periódich.

Lo president de la Diputació provincial, se nega á donar lo mitj milló de pessetas qu' havia ofert pera defensa de Barcelona, per la senzilla rahó de que no 'l té.

Pero dirá qualsevol, si no tenia 'l mitj milló, perqué l' offeria, y s' hauria evitat lo fer una planxa.

El ja sabia de sobras
que jugava ab mitj milló,
pero 's va ateni á n' alló
del *prometre no fa pobre*.

LITOGRAFIA BARCELONESA

de Ramón Estany

6, Sant Ramón, 6. - BARCELONA

PIERRE 8. VII

CASTA.

—Sí d' aquet viudo 'ls afanys
vol calmá, 'm caso al moment...
—Só innocent .. temo 'ls enganys...
—¿Quants anys tèn?—Senyor Climent
no mes compto cincuant'anys!

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Part de persona primera
dugas-terça parentiu;
y el Total de ma xarada
un instrument molt bonich.

R. CAMPINS.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Nom de dona.
- 7 8 3 6 5 2 3 —Ofici.
- 1 6 3 4 5 8 —Ciutat catalana.
- 3 4 1 2 3 —Nom d' un peix.
- 3 4 7 8 —Ciutat italiana.
- 8 5 8 —Nom de dona.
- 7 6 —Nota musical.
- 1 —Consonant.
- 5 —Consonant.
- 8 7 —Util pera pescar.
- 7 8 3 —Part del globo.
- 7 4 3 8 —Fruyta silvestre.
- 8 3 4 7 8 —Flor.
- 7 8 3 6 5 8 —Nom de dona
- 7 8 3 6 8 5 8 — » » »

GEROGLÍFICH

:: +
BI IB } MI
B
+

SISKET D. PAILA.

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 521.

- Xarada.—*for-de-ra.*
- Tarjeta.—*La serp de la gelosia.*
- Logogrifo numérich.—*Argensola*
- Bota numérica.—*Cornudella.*
- Geroglífich.—*Una grossa son 144.*
- Anàgrama.—*Cobrá-Carbó.*
- Copa numérica.—*Marcelino.*

Lit. Barcelonesa de RAMÓN ESTANY
—6, Sant Ramon, 6, —BARCELONA—

No es comte, marqués, ni duch,
ni bolsista, ni banquer...
á pesar de sa elegancia
es aprenent de barber.

JOAN TORRENT Y M.